

**Артем ЛАЗАРЕНКО**

Здобувач вищої освіти ОС «Магістр»

спеціальності «Менеджмент»

Науковий керівник: **Добровольська Е.В.**

канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту,

публічного управління та адміністрування

ЗВО «ПДУ»,

м. Кам'янець-Подільський

## **ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА:**

### **АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ**

Підприємництво в аграрній сфері – складне та багатогранне явище, яке набуває різних форм, що дозволяє організовувати підприємницьку діяльність конкретною особою на конкретній території таким чином, щоб якнайповніше використовувати ресурсну базу та отримувати максимальну вигоду. З розвитком аграрного підприємництва держава пов'язує проведення структурних змін на селі, забезпечення впровадження реформ в економіці та вирішення соціальних проблем українського села [2].

Досліджуючи аграрне підприємництво, варто виділити особливості, які відрізняють цей вид підприємницької діяльності від інших сфер, а саме: сезонність виробництва, вплив природних чинників, особливості відтворення і використання робочої сили, особливість виробничої структури, попит на сільськогосподарську продукцію та забезпечення продуктами харчування, обмеженість землі та залежність виробництва від неї, особливості бухгалтерського обліку.

Формування підприємництва на сільських територіях свідчить про наявність суттєвих перешкод. Як зазначає Б. І. Ковалюк, реформи, що здійснюються, не завжди відповідають рівню розвитку підприємництва; відбувається надмірне збільшення невизначеності підприємницької діяльності за рахунок домінування умов трансформаційних процесів в економіці; обмеження свободи підприємницької діяльності внаслідок недосконалісті

інституційного середовища підприємництва [5]. Тому підприємництво на селі потребує стабільної підтримки та розробки ефективних стратегій його розвитку.

Для створення сприятливого інституціонального розвитку сільського підприємництва необхідно провести першочергові заходи, спрямовані на [6]:

1. Завершення інституціоналізації приватної власності в частині формування інституційних норм капіталізації землі.

2. Удосконалення цінового механізму щодо забезпечення справедливого перерозподілу доходів між учасниками продуктового ланцюга.

3. Забезпечення функціональності ринкової інфраструктури й подолання асиметрії у поширенні інформації на виробників сільськогосподарської продукції.

4. Підвищення соціальних стандартів сільського розвитку і формування соціального капіталу.

Звідси можна сподіватися, що проведені заходи дадуть можливість активізувати підприємницьку, інноваційну та організаційну діяльність сільського населення України.

Вважаємо за необхідне зазначити і роль держави у контексті регулювання процесу підприємництва, яку, залежно від конкретної ситуації, можна розглядати як прискорювача підприємницького процесу та його стороннього спостерігача, так і стримувача розвитку підприємництва.

Залишаючись провідною сферою підприємницької діяльності на селі, аграрне підприємництво повинно розширювати свій позитивний вплив на сільський розвиток як потенційно зростаюча галузь, вагома складова його економічних і фінансових джерел. З цією метою актуальною залишається розробка й реалізація загальнодержавної програми розвитку підприємництва в аграрному секторі економіки. Однаково важливим, вважаємо, необхідність розробки програм навчання підприємців та започаткування шкіл з управління підприємництвом, які могли б стати платформою як для започаткування власної справи, так і для майбутнього обміну досвідом між суб'єктами

підприємницької діяльності.

Для багатьох громадян України підприємництво є основним видом трудової діяльності. Підприємницька діяльність входить до провідного сектору ринкової економіки та забезпечує насиченість ринку товарами і послугами і впливає на конкурентоспроможність, створюючи нові робочі місця.

Основним діючим елементом у підприємстві є підприємець – суб'єкт, що знаходить і розвиває нові види економічної діяльності, методи виробництва, нові сфери застосування капіталу [4]. В Україні суб'єктами підприємництва можуть бути: фізичні особи – підприємці, мале підприємство, у тому числі мікро – підприємство, середнє підприємство, велике підприємство та група підприємств.

Останнє десятиліття вітчизняний бізнес України стикається з істотними перешкодами на шляху формування та розвитку своєї діяльності. Цьому сприяє низка подій, а саме нестабільність економіки в країні, недосконалість законодавства, недостатня підтримка з боку держави, складність отримання ліцензій, одержання кредиту та його високі ставки, нерозвиненість інфраструктури, не результативність регіональних програм підтримки малого бізнесу, а також світова фінансова криза спричинена пандемією COVID –19.

Варто зазначити, що в даних умовах велике значення для розвитку підприємництва є новий напрямок діяльності, електронна торгівля. Саме онлайн продажі та покупки стали «рятувальним сигналом» для багатьох підприємств в період пандемії COVID-19. В Україні електронна торгівля з'явилася порівняно нещодавно, проте серед усіх галузей економіки розвивається найбільш швидкими темпами і щороку збільшується на 25-35% [7]. Високі темпи поширення електронної торгівлі в Україні спричинено потребою споживачів та достатнім рівнем довіри до покупок через мережі. Високий рівень підприємницької активності призводить не лише до зростання валового внутрішнього продукту (ВВП), створення робочих місць, збільшення рівня податкових відрахувань, підвищення рівня життя мешканців країни, а також породжує соціальні та ментальні зміни, формує середній клас, дозволяє

людині відчутти себе господарем своєї долі, перестати бути залежним від влади чи роботодавця [1].

Отже, для забезпечення сприятливих умов розвитку підприємництва необхідно покращити його нормативно-правове законодавство, створити привабливий інвестиційний клімат, забезпечити високу конкурентоздатність товарів на ринку за допомогою використання науково-технічних інновацій.

Важливою формою розвитку підприємництва є стартапи. Саме створення проектів та бізнес-ідей не професіоналами, а найбільш натхненними та цілеспрямованими інноваторами, що прагнуть реалізувати свій потенціал зазвичай має неймовірний успіх [3].

### Список використаних джерел

1. Андрєєва Л. О., Болтянська Л. О., Лисак О. І. Сучасні тенденції розвитку підприємництва в Україні. 2018. С. 1343-1350. URL: [http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/5830/1/ilovepdf\\_com-1343-1350.pdf](http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/5830/1/ilovepdf_com-1343-1350.pdf).
2. Dobrovolska E. V., Pokotylska N. V. Prospects for the development of agricultural entrepreneurship. The European Journal of Economics and Management Sciences. 2023. No1 P. 15-18 URL: <https://ppublishing.org/archive/publication/515-prospects-for-the-development-of-agricultural>
3. Золотник О. Актуальні проблеми функціонування господарської системи України: *Перспективи розвитку підприємництва в Україні*. 2018. 41-42. URL: [https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/06/XXV\\_MNKSAMU2018.pdf#page=41](https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/06/XXV_MNKSAMU2018.pdf#page=41).
4. Карпюк Г.І. Основи підприємництва: Навчальний посібник для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. 2021. С. 9-15.
5. Ковалюк Б. І. Проблеми розвитку сільського підприємництва в Україні. *Економіка АПК*. 2010. № 2. С. 130-134.
6. Лопатинський Ю. М. Трансформація аграрного сектора: інституціональні засади : монографія. Чернівці : Рута, 2006. 344 с.